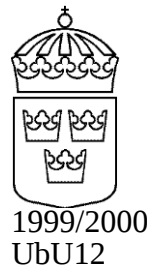

Utbildningsutskottets betänkande

1999/2000:UbU12

Studentinflytande och kvalitetsutveckling m.m. i
högskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1999/2000:28 *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* och motioner i anslutning till denna. Dessutom behandlas tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 1999 om studenternas rättssäkerhet.

Utskottet tillstyrker enhälligt regeringens förslag till ändringar i högskolelagen. Ändringarna markerar att kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna, att studenterna skall ha rätt att utöva inflytande över utbildningen samt att högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks. Motionerna tar bl.a. upp förslag om inrättande av ett fristående kvalitetsinstitut, kostnaderna för den av regeringen planerade höjda ambitionsnivån i kvalitetsarbetet, periodiciteten för Högskoleverkets nationella utvärderingar, studentrepresentation i nationella högskolemyndigheter, antalet studentrepresentanter i lokala högskoleorgan och studenternas situation vid indragning av examensrätt. Motioner om studenternas rättssäkerhet, bl.a. en om möjlighet att överklaga betyg, avstyrks med hänvisning till att regeringen nyligen givit Högskoleverket ett utredningsuppdrag som gäller studenternas rättsliga ställning i högskolan.

Reservationer på olika punkter finns från Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1999/2000:28 *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).

Motionerna

Motioner med anledning av propositionen

1999/2000:Ub12 av Ulf Nilsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av en konsekvensanalys av den högre utbildningens expansion,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett fristående kvalitetsinstitut för högskolan,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att angivande av kriterier för den vetenskapliga och professionella utvärderingen av högskolan inte är en uppgift för politiska organ,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om periodiciteten i ämnes- och programutvärderingar,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ranking som verktyg för kvalitetsutvärdering,

6. att riksdagen hos regeringen begär att ett system utformas som gör att antalet studieplatser på olika utbildningar i större utsträckning geografiskt relateras till antalet sökande till olika orter.

1999/2000:Ub13 av Beatrice Ask m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att genom tillägg i högskoleförordningen ge studentkåren rätt att framföra synpunkter i anslutning till högskolornas årsredovisning i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en förändring av fördelningen av resurser till universitet och högskolor så att studenternas val får ökad betydelse i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om värdet av att utvärdering av lärosätenas kvalitet präglas av mångfald och variation,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sambandet mellan antagningssystemet och möjligheterna till kvalitetsutveckling i högskolan,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en förändring gällande sättet att granska och utvärdera den högre utbildningen i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av ett fristående kvalitetsinstitut i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tydliggöra universitetens och högskolornas informationsansvar visavi blivande studenter,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förtydligande av hur val skall ske av representanter till de organ och beredningar där studenterna skall representeras.

1999/2000:Ub14 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tydliga varningssystem bör finnas samt att studenternas rätts-säkerhet beaktas vid eventuella examensindragningar,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de resurser som skall tillföras Högskoleverket i samband med utvärderingsarbetet inte får tas från grundutbildning eller forskning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det i högskolelagen skall införas en bestämmelse om att universitet och högskolor har en skyldighet att ha tydliga arbetsordningar för beredande och beslutande organ,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studentrepresentationen i högskolans beslutande och beredande organ.

1999/2000:Ub15 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sambandet mellan dimensionering och kvalitetsutveckling av utbildningsplatser,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högskolelärares pedagogiska och didaktiska kunskaper,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jämställdhetsperspektivet,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angelägenheten i att få till stånd en ökad studentaktivitet och därmed en rättvisande representation,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studenternas formella rätt till representation på nationell nivå,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kursutvärderingar,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om helhetsperspektiv vid lärosätesbedömningar,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ämnes- och programutvärderingar,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvalitetssäkringen inom lärosätena.

Motioner från allmänna motionstiden 1999

1999/2000:Ub411 av Sylvia Lindgren m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att införa en generell överklagandemöjlighet också för svenska studenter vid universitet och högskolor.

1999/2000:Ub421 av Erling Wälivaara m.fl. (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kartläggning av vilka konsekvenser högskoleexpansionen medfört,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studenternas rättssäkerhet.

1999/2000:Ub499 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att högskolor och universitet bör ta ett större ansvar för utvärdering,

35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studentrepresentationen i högskolans beslutande och beredande organ,

37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att högskolorna dokumenterar sin praxis.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av en konsekvensanalys av den högre utbildningens expansion.

Utskottet

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 1999/2000:28 *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* och motioner i anslutning till denna. Dessutom behandlas tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 1999 rörande studenternas rättssäkerhet.

Propositionen har föregåtts av en utredning, som genomförts av en av utbildningsministern tillkallad arbetsgrupp. Dess rapport *Studentinflytande inom högskolan* publicerades i augusti 1998 (Ds 1998:51).

Utskottet går först in på kvalitetsutveckling, därefter på studentinflytande och slutligen på rättssäkerhetsfrågorna.

Kvalitetsutveckling i högskolan

Propositionen i korthet

I propositionen (avsnitt 5) ges en kort översikt över kvalitetssystem i olika länder. Därefter ges i avsnitt 6 en redogörelse för det nuvarande systemet för kvalitetssäkring i den svenska högskolan. Detta system bygger på lärosätenas självständiga ansvar för att säkra och utveckla kvaliteten i sina utbildningar och på Högskoleverkets utvärderingar och tillsyn. Verket genomför granskningar av kvalitetsarbetet vid lärosätena och nationella utvärderingar av olika program eller ämnen samt prövar ansökningar om examensrätt.

Högskoleverket har under perioden 1995–1998 genomfört granskning av kvalitetsarbetet vid samtliga statliga universitet och högskolor och har beslutat om en andra granskningsomgång under perioden 1999–2002. Dessa granskningar avser kvalitetsarbetet vid lärosätena, inte utbildningens kvalitet i sig. Regeringen anser att utbildningens kvalitet och kvalitetsarbetets resultat nu behöver komma i fokus för utvärderingarna. Förutom återkommande granskningar av lärosätenas kvalitetssäkring bör Högskoleverket enligt regeringen fr.o.m. år 2001 få till uppgift att genomföra ämnes- och programutvärderingar av samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina, inklusive forskarutbildningen. Utvärderingarna bör omfatta prövningar av examenstillstånd och skall enligt regeringen genomföras med en periodicitet på sex år. Om frågan om att dra in examenstillstånd för forskarutbildning blir aktuell, skall Högskoleverket överlämna ärendet till regeringen för avgörande. Varje nationell ämnes- och programutvärdering skall redovisas i en samlad rapport, som skall innehålla en beskrivning av utbildningens kvalitet på varje berörd högskoleort.

Den således kraftigt höjda ambitionsnivån när det gäller Högskoleverkets kvalitetsarbete kommer att medföra ökade kostnader för verket. Regeringen avser att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen.

I högskolelagens första kapitel anges i 9 § målen för den högre utbildningen. Regeringen konstaterar i propositionen att arbetslivet har förändrats så att kommunikationsfärdigheter i vidaste mening fått allt större betydelse, liksom förändringsberedskap. Möjligheterna att följa kunskapsutvecklingen – något som ingår i de allmänna målen enligt högskolelagens 1 kap. 9 § – har förändrats genom informationstekniken. Regeringen avser att se över målen för utbildningarna i högskoleförfattningarna och att ge Högskoleverket i uppdrag att utarbeta kriterier för bedömning av utbildningens kvalitet i förhållande till de allmänna målen för utbildningen.

Lärosätenas interna kvalitetssäkring är enligt regeringen grundläggande för kvaliteten. Det är enligt regeringens mening viktigt att öka såväl de enskilda studenternas som studentorganisationernas medverkan i kvalitetsarbetet. Regeringen pekar i detta sammanhang på betydelsen av kursvärderingar, som bör göras obligatoriska. Uppföljningar av studenter som avbrutit sin utbildning och av studenter som slutfört utbildningen och lämnat lärosätet framhålls också som värdefulla inslag i kvalitetssäkringen.

Lagregleringen av kvalitetsarbetet

Lagregleringen av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor sker i 1 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434). Där sägs i andra stycket att det är en gemensam angelägenhet för högskolans personal och studenter att de tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Regeringen föreslår en ändring som innebär att kravet på effektivt resursutnyttjande för att hålla en hög kvalitet i verksamheten ställs i andra stycket, medan det i ett nytt tredje stycke sägs att kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna. Lagförslaget återfinns i bilagan till detta betänkande.

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag.

Nationella utvärderingar

Moderata samlingspartiet anser enligt motion 1999/2000:Ub13 att *nationella utvärderingar* bör präglas av mångfald och variation och därför bör genomföras av flera, *oberoende* organ (yrk. 3). Kunskapen om olika lärosätens för- och nackdelar måste enligt motionärerna göras offentlig. De vill att ett från den statliga myndighetsstrukturen fristående kvalitetsinstitut skall inrättas och att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om ett sådant (yrk. 5 och 6). Prövningen av om en utbildning uppfyller uppställda minimikrav bör ske ofta och göras av flera olika organ, men myndighetsfunktionen att pröva examensrätt skall enligt motionärerna ligga kvar hos Högskoleverket.

Även Folkpartiet förespråkar i motion 1999/2000:Ub12 ett fristående kvalitetsinstitut för högskolan (yrk. 2). Folkpartiet anser att Högskoleverket bör behålla sin stödjande och rådgivande roll och sina utvecklingsuppgifter, men att det bör tillskapas en ny myndighet för att kraftigt stärka statens utvärdering och uppföljning av högskolans resultat.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Som framgått i det föregående är det regeringens avsikt att stärka Högskoleverkets roll i utvärdering och uppföljning av högskolans resultat. I sina utvärderingar använder sig Högskoleverket i stor omfattning av experter hämtade utanför verket och utanför de lärosäten som granskas. Resultaten av utvärderingarna publiceras. Utskottet anser inte att motionärerna har påvisat några vinster med att klyva Högskoleverket och lägga utvärderingsuppgifterna på en särskild myndighet eller ett annat särskilt organ. När utskottet hösten 1997 behandlade ett liknande yrkande från Moderata samlingspartiet som det nu aktuella, erinrade utskottet om det resonemang som fördes vid riksdagens beslut våren 1995 om att inrätta Högskoleverket (bet. 1997/98:UbU1). Vid det sistnämnda beslutet gjorde utskottet bedömningen att det var viktigt att undanröja splittringen i dåvarande organisation (med ett separat kanslersämbete för utvärdering). Det ansågs vara en nackdel att det centrala stödet till kvalitetsutveckling och pedagogisk utveckling inte kunde utformas i anslutning till arbetet med uppföljning och utvärdering (prop. 1994/95:165, bet. UbU17, rskr. 386). Sannolikt kommer liksom hittills även andra organ att genomföra utvärderingar av högskolans verksamhet i vissa avseenden.

I propositionen (s. 17) ges ett antal exempel på aspekter som kan sättas i fokus för Högskoleverkets lärosätesbedömningar. Kristdemokraterna saknar i denna uppräknings handikappperspektivet och anser att betydelsen av kunskapsutveckling och kunskapsaktualitet i förhållande till samhället också borde tydliggöras. De föreslår ett tillkännagivande om vikten av *helhetsperspektiv i lärosätesbedömningar* (mot. 1999/2000:Ub15 yrk. 7).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Om utvärderingarna av lärosätenas kvalitetsarbete, så som förutskickas i propositionen, i fortsättningen skall kunna förenklas, kan knappast alla tänkbara relevanta aspekter bedömas vid varje tillfälle. Självfallet är handikappperspektivet ett relevant perspektiv. Liksom regeringen anser utskottet att det bör ankomma på Högskoleverket att besluta om den närmare inriktningen av lärosätesbedömningarna.

Folkpartiet anser enligt motion 1999/2000:Ub12 att *ämnes- och programutvärderingar* bör göras med tätare intervall än vart sjätte år, som regeringen planerar (yrk. 4). Partiet anser också att ranking skulle kunna bli ett verktyg för kvalitetsutvärdering (yrk. 5). Kriterier för den vetenskapliga och professionella utvärderingen av högskolan är enligt motionärerna inte en uppgift för politiska organ (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande.

Det program för utvärdering av samtliga utbildningsprogram för generella examina och yrkesexamina vid samtliga lärosäten, som regeringen planerar att ge Högskoleverket i uppdrag att genomföra med en periodicitet på sex år, innebär en mycket kraftig ambitionshöjning. Innan det finns erfarenhet av att genomföra detta uppdrag bör riksdagen inte uttala sig för en ännu tätare periodicitet.

När det gäller ranking konstaterar utskottet att regeringen uttalat sig för ett fortsatt utvecklingsarbete inom Högskoleverket för att ge studenterna tillgång till jämförande uppgifter om utbildningens kvalitet, tillgänglighet och

genomströmning m.m. (prop. s. 19). Det finns i propositionen inget förslag om att regeringen eller riksdagen skulle ange kriterier för den vetenskapliga och professionella utvärderingen av högskolan. Högskoleverket, som skall få i uppdrag att utarbeta kriterier för utvärdering av de allmänna målen för högskoleutbildningen, är inte ett politiskt organ utan en expertmyndighet. De tillkännagivanden som föreslås i yrkandena 3 och 5 i motionen är således inte behövliga.

Kostnaderna för kvalitetsutvecklingen

Kristdemokraterna och Centerpartiet uttrycker i sina motioner oro för att *kostnaderna för den höjda ambitionen i kvalitetsarbetet* skall gå ut över undervisning och forskning. I motion 1999/2000:Ub15 (kd) sägs att regeringen måste ha ekonomisk beredskap för detta, så att lärosätenas arbete med kvalitetsutvecklingen inte tar resurser från undervisningen (yrk. 9). Centerpartiet uppmärksammar i motion 1999/2000:Ub14 regeringens bedömning att Högskoleverket kommer att behöva ökade resurser för sin förstärkta roll i kvalitetssäkringen. Dessa resurser får inte tas från grundutbildning och forskning, framhåller motionärerna (yrk. 2).

U t s k o t t e t avstyrker yrkandena om tillkännagivande.

Regeringen lovar i propositionen att den skall återkomma till frågan om ökade resurser till Högskoleverket i kommande budgetproposition. Utskottet utgår från att ersättningsbeloppen till högskolorna inte skall minskas med anledning av detta. Hur ett lärosäte skall disponera sina resurser för att ge sina studenter en undervisning av högsta möjliga kvalitet kan inte avgöras på nationell nivå.

Övriga frågor om kvalitetsutveckling

Kristdemokraterna och Folkpartiet tar i sina motioner upp frågan om *samband mellan dimensionering av utbildningsplatser och kvalitet*. Enligt motion 1999/2000:Ub15 (kd) är fler universitetsutbildade en god målsättning, men expansionen kan inte ske på bekostnad av kvaliteten och kvalitetsarbetet (yrk. 1). Om undervisningsgrupperna blir så stora att studenter och lärare sällan möts, rycks förutsättningarna för inflytandet och kvalitetsarbetet bort, heter det i motionen. I motion 1999/2000:Ub421 begär Kristdemokraterna en kartläggning av vilka konsekvenser expansionen har medfört (yrk. 2).

Även Folkpartiet understryker i motion 1999/2000:Ub12 vikten av en konsekvensanalys av den högre utbildningens expansion (yrk. 1). Den snabba utbyggnaden får inte urholka kvaliteten på undervisning och forskning. Högskolans tillväxt måste utvärderas med avseende på bostäder, lärartillgång och tillgång till läsplatser, större undervisningsgrupper och brist på lokaler. Samma yrkande finns i Folkpartiets motion 1999/2000:Ub814 (yrk. 2).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande.

Med samma resonemang som i den nu aktuella motionen har Kristdemokraterna i sina budgetförslag de senaste åren föreslagit en långsammare expansion av den grundläggande högskoleutbildningen än den som regeringen

föreslagit och som riksdagen ställt sig bakom (senast i bet. 1999/2000:UbU1, rskr. 94). Behovet av fler lärare för undervisningen av det ökade antalet studenter i grundutbildningen är ett av de viktigaste motiven bakom den satsning på forskarutbildningen som har gjorts de senare åren. Satsningen har tagit sig uttryck dels i resurstillskott, dels i höjda examensmål för forskarutbildningen och ändrade regler för antagning till och genomförande av denna utbildning i syfte att öka examinationen. Ytterligare resurstillskott har aviserats för åren 2001 och 2002 (prop. 1998/99:100 s. 150).

Expansionen av den grundläggande högskoleutbildningen har skett för att möta efterfrågan från utbildningssökande och behov i samhället av utbildade. Utskottet utgår från att resursstandarden i olika avseenden – som t.ex. tillgången till bostäder, lärare och undervisningslokaler – kommer att tas upp i de lärosätesbedömningar som Högskoleverket enligt propositionen även i fortsättningen skall göra, och i de utökade ämnes- och programutvärderingarna som verket skall genomföra.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 1999/2000:Ub13 ett tillkännagivande om att det finns ett *samband mellan antagningssystemet och kvalitetsutvecklingen i högskolan* (yrk. 4). Kraven för grundläggande behörighet bör enligt Moderaterna höjas. De vill avskaffa de centralstyrda antagningsreglerna, som har medfört att utvecklingen av antagningsprov och försöken att skapa alternativa urvalsgrunder har avstannat. Att lyckas locka studenterna till sitt lärosäte måste bli en prioriterad uppgift för varje universitet och högskola, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Regeringen har nyligen aviserat att en proposition om rekryteringen till högskolan planeras till slutet av detta år. Samtidigt avser regeringen att lägga fram sitt förslag om gymnasieexamen. Riksdagen bör inte föregripa regeringens beredning av frågan om villkoren för grundläggande behörighet. En nationell reglering av urvalet av sökande till grundläggande högskoleutbildning återinfördes av den socialdemokratiska regeringen genom förslag i proposition 1995/96:184 (bet. UbU11, rskr. 264). Motivet var att ungdomarna i gymnasieskolan, och även vuxna utbildningssökande, bättre än vad som hade varit fallet de närmast föregående åren skulle kunna överblicka sina möjligheter att komma in på högre utbildning. Utskottet anser fortfarande att detta är mycket angeläget, inte minst med hänsyn till dem som kommer från mindre studievana miljöer. De bestämmelser som, enligt bemyndigande i högskolelagen, nu finns i högskoleförordningen utesluter inte användningen av antagningsprov, men begränsar den till konstnärliga utbildningar och utbildningar för yrkesområden som ställer krav på vissa personliga egenskaper eller särskild kompetens. Högskoleverket beslutar efter ansökan från lärosätet om tillstånd att använda annat särskilt prov än högskoleprovet för utbildningar som tillhör den senare gruppen. För närvarande finns det 48 gällande sådana tillstånd. Utskottet delar inte motionärernas uppfattning att ett system där varje lärosäte själv bestämmer över urvalsreglerna skulle vara väsentligt för universitetens och högskolornas möjligheter att utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Snarare finns det en risk att lärosätena, om de fick tillfälle till det, skulle ägna mindre intresse åt att utveckla sin undervisning

och mer åt att tävla med varandra om att dra till sig de mest kvalificerade sökandena. Det skulle enligt utskottets mening inte vara ägnat att höja kvaliteten i verksamheten i högskolesystemet som helhet.

Kristdemokraterna är tveksamma till att göra *utvärderingar av varje enskild kurs obligatoriska*. Riksdagen borde i första skedet i stället besluta om obligatoriska utvärderingar för program och utbildningar, skriver de i motion 1999/2000:Ub15 (yrk. 6).

Centerpartiet pläderar i motion 1999/2000:Ub499, som lades fram före propositionen, för att högskolan skall åläggas ett större ansvar för att utvärdering av varje kurs sker och kommer till användning (yrk. 10).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Högskoleutbildningen är uppbyggd på kurser. Många studenter bedriver sina studier på fristående kurser, avslutar studierna med en generell examen och deltar alltså inte i något utbildningsprogram. Det framgår av propositionen att kursvärderingar i slutet av kursen är etablerade i svensk högskola. Av många rapporter från Högskoleverkets utvärderingar av lärosätenas kvalitetsarbete har det framgått att kursvärderingarnas resultat ofta inte utnyttjas eller ens delges berörda lärare och studenter. Detta är otillfredsställande. Utskottet delar regeringens uppfattning att utvärdering på kursnivå är ett nödvändigt inslag i uppbyggnaden av ett systematiskt kvalitetsarbete och att det är viktigt att erfarenheterna från kursvärderingarna verkligen tas till vara och vid behov leder till förändringar. Detta är också vad Centerpartiets yrkande går ut på. Regeringen har inte föreslagit att riksdagen skall fatta något beslut om obligatoriska kursvärderingar, utan har för avsikt att reglera detta i högskoleförordningen och förordningen om Sveriges lantbruksuniversitet. Liksom regeringen anser utskottet att kursvärderingar kan genomföras på olika sätt.

Utvärderingar av program och utbildningar kommer enligt vad regeringen beskriver i propositionen att bli ett viktigt inslag i Högskoleverkets arbete.

Arbetsgruppen om studentinflytande inom högskolan tog upp *högskolelära-
nas pedagogiska och didaktiska kunskaper* i sin rapport (Ds 1998:51) och föreslog att det skulle inrättas ett sekretariat för högskolepedagogik. Kristdemokraterna saknar i propositionen en diskussion om detta (mot. 1999/2000:Ub15 yrk. 2). Om regeringen valt bort arbetsgruppens alternativ borde den ha diskuterat andra lösningar för att främja en levande högskole-
diskussion när det gäller hur ämneskunskaper och analytiskt tänkande förmedlas till studenterna, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

I propositionen (s. 21 f.) meddelar regeringen att den avser att återkomma till riksdagen i fråga om det pedagogiska utvecklingsarbetets betydelse för att säkra kvaliteten i utbildningen. Det föreslagna tillkännagivandet är därför onödigt.

Studentinflytande

Åtminstone sedan mitten av 1950-talet har studenterna haft ett författningsreglerat inflytande på utbildningen, först genom att de var företrädare i fakul-

teternas respektive sektionernas undervisningsnämnder (fr.o.m. 1964 utbildningsnämnder). Dessa var obligatoriska beredningsorgan för utbildningsfrågor inför fakulteterna/sektionerna, som hade beslutanderätten. I fakulteter och sektioner ingick inte studentrepresentanter. En försöksverksamhet med nya samarbetsformer inleddes i anslutning till studentrevolten i Europa år 1968. Försöksverksamheten ledde till att utbildningsnämnderna blev beslutande i sina frågor och att studenternas representanter kunde bli röstberättigade ledamöter även i lärosätenas styrelser (konsistorier). År 1975 infördes tjänsteförslagsnämnder med uppgift att bereda förslag till innehavare av ordinarie professurer och universitetslektorat. I tjänsteförslagsnämnderna fick studenterna en röstberättigad ledamot. Med högskolelagen, som antogs av riksdagen våren 1977, permanentades studenternas rätt att som fullvärdiga ledamöter delta i beslutsfattandet på samtliga nivåer inom ett lärosäte.

Riksdagen gjorde hösten 1997 på förslag av utskottet ett tillkännagivande till regeringen om studenternas inflytande. Utskottet ansåg att studenternas representation i högskolestyrelserna borde ökas från minst två till minst tre ledamöter. Vidare skrev utskottet följande (bet. 1997/98:UbU3, rskr. 12).

– – – Det formella inflytandet genom högskoleorganen är dock inte det viktigaste. Studenternas intresse och kompetens bör tas till vara i högskolans vardagsarbete, inte minst när det gäller kvalitetssäkring och utvärdering av utbildningen. Utskottet anser att det bör göras en översyn av studentinflytandet på alla nivåer inom högskolan, i detta vidare perspektiv.

Den utredning som riksdagen således begärde genomfördes av en av utbildningsministern tillkallad arbetsgrupp, som hösten 1998 lämnade rapporten *Studentinflytande inom högskolan* (Ds 1998:51).

I den nu aktuella propositionen framför regeringen förslag för att förstärka studentinflytandet i högskolan. Regeringen anser att deltagande och engagemang från studenternas och studentkårernas sida är en förutsättning för ett verkligt studentinflytande, och att detta bör komma till uttryck i en förändring av *lagregleringen av studenternas inflytande*.

Studenternas rätt att vara representerade i högskolestyrelse respektive i fakultetsnämnd regleras i högskolelagens 2 kap. 4 respektive 6 §§. Nu föreslås en ny paragraf, 4 a §, i högskolelagens första kapitel, där det sägs (första stycket) att studenterna skall ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna och (andra stycket) att högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Lagförslaget återges i bilagan till detta betänkande.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen antar regeringens förslag.

Detta förslag ligger väl i linje med vad utskottet anförde i sitt nyss nämnda betänkande. Liksom regeringen anser utskottet att inflytande varken kan eller bör utövas endast genom representanter i olika organ och att alla studenter har ett medansvar att påverka utbildningen genom förslag och konstruktiv kritik. Utskottet vill också liksom regeringen framhålla att studenterna måste ges sådana faktiska möjligheter till inflytande att engagemang och intresse för att påverka och ta del i beslut om verksamheten stimuleras. Det nedlåtande förhållningssätt från högskolornas sida till studenterna, som den nyss

nämnda arbetsgruppen har påtalat som ett stort problem är oförenligt med detta.

1999/2000:UbU12

Regeringen meddelar i propositionen sin avsikt att göra ändringar i högskoleförordningen och i förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet när det gäller *studentrepresentationen i lärosätenas beslutande organ*. Enligt regeringen skall studenterna ha rätt att ingå i alla beslutande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Vilka organ som studenterna skall vara representerade i bör högskolan och studentkåren tillsammans komma överens om. Personalansvarsnämnden skall dock inte komma i fråga, eftersom dess sammansättning är särskilt reglerad för hela den statliga verksamheten. En förutsättning för ett reellt studentinflytande är enligt regeringen att studenterna kommer in i frågorna på ett tidigt stadium. Regeringen anser därför att studenterna bör vara representerade också i beredande organ av stadigvarande natur och särskilt i organ av större betydelse för studenterna, som t.ex. ledningsgrupper, översynsgrupper och utredningar.

Moderaterna framhåller i motion 1999/2000:Ub13 att det behövs förtydligande av hur val skall ske av representanter till de organ där studenterna skall representeras (yrk. 8).

Kristdemokraterna föreslår i motion 1999/2000:Ub15 ett tillkännagivande om att det är angeläget att få till stånd en ökad studentaktivitet och därmed en rättvisande representation (yrk. 4).

Centerpartiet anser enligt motion 1999/2000:Ub14 att andelen studenter i högskolestyrelse och fakultetsnämnd bör vara minst en tredjedel och att i organ på lägre beslutsnivåer studenternas andel skall vara 50 % av ledamöterna utöver ordföranden (yrk. 4). Samma förslag framförs av Centerpartiet i motion 1999/2000:Ub499 (yrk. 35).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Studentrepresentanterna i högskolans författningsreglerade organ utses i dag (och sedan lång tid) av respektive studentkår. Detta regleras i 16 § förordningen om studerandekårer, nationer och studentföreningar vid universitet och högskolor (1983:18, ändr. 1998:1691). Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att begära ytterligare bestämmelser på denna punkt.

Kristdemokraternas uppfattning överensstämmer väl med det som regeringen skriver i propositionen. Det föreslagna tillkännagivandet är därför obehövligt.

Högskolestyrelse består av ordförande, rektor samt högst tretton andra ledamöter. Studenterna har rätt till tre representanter i styrelsen. Antalet ledamöter i fakultetsnämnd eller i särskilt organ för grundutbildningen är numera inte reglerat i författning. Dock sägs i högskoleförordningen att studenterna har rätt till minst tre ledamöter i sådana organ. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta initiativ till en ytterligare reglering av sammansättningen.

Frågan om rätt till *studentrepresentation i nationella högskolemyndigheter* tas upp av Kristdemokraterna i motion 1999/2000:Ub15 (yrk. 5). Enligt motionärerna borde studentrepresentationen i myndigheter som Centrala studiestödsnämnden (CSN), Högskoleverket (HSV) och Verket för högskoleservice (VHS) ha diskuterats i propositionen. Ett problem i sammanhanget

är till vilken organisation en sådan rätt skall ges; det finns nämligen inte någon nationell organisation som omfattar alla studenter, påpekas det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

De tre nämnda centrala myndigheterna är statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen. I centrala förvaltningsmyndigheter som leds av en styrelse utser regeringen samtliga ledamöter i styrelsen. De nuvarande styrelserna i HSV, CSN och VHS innehåller bl.a. ledamöter som utsetts av regeringen efter förslag från Sveriges förenade studentkårer. Utskottet anser inte att riksdagen bör uttala sig om hur regeringen skall gå till väga för att bereda beslut om ledamöter i dessa eller andra styrelser.

Moderata samlingspartiet och Folkpartiet förespråkar i motionerna 1999/2000:Ub13 respektive 1999/2000:Ub12 en *resursfördelning som styrs av studenternas val*. En förutsättning för att få i gång goda kvalitetsprocesser är att institutionerna lägger ned energi på att tillgodose studenternas önskemål, heter det i moderatmotionen (yrk. 2). Regeringen kritiseras för att den fördelat resurser till ytterligare studieplatser vid ett antal högskolor, trots att dessa inte kan fylla platserna, samtidigt som t.ex. Stockholms universitet och Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm fått mycket begränsade tillskott. Folkpartiet skriver att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att utforma ett system som gör att antalet platser på olika utbildningar i större utsträckning relateras till antalet sökande till olika orter (yrk. 6).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

En särskild utredare arbetar nu med högskolans styrning (dir. 1999:70). En utgångspunkt är att det nuvarande mål- och resultatstyrda resurstilldelnings- och styrsystemet i sina grunddrag skall ligga fast. Detta system infördes på förslag av den borgerliga regeringen år 1993. Utredaren skall analysera möjligheterna för en vidareutveckling av nuvarande system och föreslå förbättringar av systemet. Uppdraget skall redovisas senast den 31 maj 2000. Riksdagen bör avvakta utredningens resultat och regeringens beredning av ärendet.

I motion 1999/2000:Ub14 framför Centerpartiet förslag om att det i högskolelagen skall införas en bestämmelse om att universitet och högskolor skall ha tydliga *arbetsordningar för sina beredande och beslutande organ* (yrk. 3). För att studenterna skall ha praktiska möjligheter att utnyttja sitt inflytande behöver de kunskap om hur de olika organen fungerar, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Det är en självklarhet att studenterna – liksom t.ex. de anställda – inom ett universitet eller en högskola behöver kunskap om hur de styrorgan som de deltar i fungerar. Enligt den föreslagna nya 4 a § i 1 kap. högskolelagen – som utskottet i det föregående har tillstyrkt – skall högskolorna verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Utskottet anser inte att det behövs en särskild lagbestämmelse om arbetsordningar.

Moderata samlingspartiet har invändningar mot regeringens avsikt att genom en bestämmelse i högskoleförordningen ge *studentkårerna rätt att framföra*

synpunkter i anslutning till högskolornas årsredovisningar. I motion 1999/2000:Ub13 föreslår partiet att riksdagen skall avslå detta förslag från regeringen (yrk. 1). Studenterna har redan genom sin formella ställning i högskolestyrelsen möjlighet att påverka innehållet i årsredovisningen, skriver motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Den ordning som regeringen avser att införa har föreslagits av arbetsgruppen om studentinflytande och har tillstyrkts av flertalet remissinstanser. Det kan finnas ett värde i att studentkårens samlade syn på högskolans utveckling och resultat i de avseenden som är relevanta med avseende på årsredovisningen blir kända för regeringen.

Regeringen skriver i propositionen (s. 27) att lärosätena i årsredovisningen bör beskriva de åtgärder som vidtagits för att utveckla studentinflytandet och hur *studentinflytandet fördelas ur ett jämställdhetsperspektiv*. Kristdemokraterna ser enligt motion 1999/2000:Ub15 en risk för att detta endast blir ett kvantitativt mått på jämställdhet. Motionärerna menar att man måste lyfta fram det kvalitativa arbetet med att undanröja både formella och informella hinder för att kvinnor och män skall få verka på lika villkor (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

I de årliga regleringsbrevan brukar regeringen ange vilka uppgifter lärosätena skall lämna i årsredovisningarna. Det handlar ofta om redovisning av vilka åtgärder som lärosätet vidtagit i olika syften, bl.a. jämställdhetssyfte. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att befara att regeringen skulle komma att övergå till att enbart efterfråga statistikuppgifter. Dock är självfallet könsuppdelade statistiska uppgifter om bl.a. studentrepresentationen värdefulla och bör insamlas.

Studenternas rättssäkerhet

De ämnes- och programutvärderingar som enligt propositionen skall genomföras av Högskoleverket med en periodicitet på sex år skall bl.a. innefatta prövning av examensrätt. Om en viss utbildning vid ett lärosäte uppvisar bristfällig kvalitet skall examensrätten kunna dras in.

Kristdemokraterna och Centerpartiet tar i motionerna 1999/2000:Ub15 respektive 1999/2000:Ub14 upp frågor om *studenternas rättssäkerhet vid indragning av examensrätt*. Kristdemokraterna anser att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag till en rättssäkerhetsgaranti för studenterna i sådana situationer (yrk. 8). Centerpartiet framhåller att tydliga varningssystem bör finnas och att studenternas rättssäkerhet måste beaktas (yrk. 1).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden, eftersom regeringen i propositionen meddelar sin avsikt att återkomma till riksdagen för att tydliggöra hur omprövning av examensrätt kan gå till.

Högskoleverket beslutade i januari 2000 att per den 1 juli 2000 dra in examensrätten för sex olika lärosäten för vissa utbildningar till barnmorskeexamen, sjuksköterskeexamen, social omsorgsexamen och tandhygienistexamen. Beslutet har föregåtts av en utvärdering under 1995/96 av samtliga s.k. medellånga vårdutbildningar inom högskolan (redovisad i rapporten *Vårdut-*

bildningar i högskolan – en utvärdering, Högskoleverkets rapportserie 1996:7 R). Denna utvärdering resulterade i bedömningen att nära 40 % av utbildningarna inte var högskolemässiga. Högskoleverket beslutade att utbildningarnas högskolemässighet återigen skulle värderas inom en treårsperiod, till grund för en förnyad prövning av examensrätterna. Den nya utvärderingen startade hösten 1998 och slutfördes året därpå. De lärosäten som nu fått sin examensrätt för vissa utbildningar indragen är de som även vid den senare utvärderingen bedömts ge en icke högskolemässig utbildning till dessa examina. I Högskoleverkets beslut framhålls att lärosätena har ett ansvar för de studenter som genomgår utbildning för de aktuella examina men som inte har möjlighet att slutföra utbildningen före den 30 juni 2000. Dessa studenter skall enligt Högskoleverket beredas möjlighet att, t.ex. genom avtal med andra lärosäten, slutföra sin utbildning och få examen.

De studenter som inte hinner slutföra en påbörjad utbildning vid någon av de högskolor som den 1 juli 2000 får examensrätten indragen kommer att bli hänvisade till att få sin examen enligt de fordringar som gäller vid en annan högskola. Enligt högskoleförordningen har en student som har godkänts i en kurs vid en högskola inom landet rätt att tillgodoräkna sig denna för motsvarande utbildning vid en annan högskola. Olika högskolor bygger upp utbildningen till samma examen på olika sätt. Kurser inom samma område kan tillmätas olika poängtal vid olika lärosäten. Det mottagande lärosätets beslut om tillgodoräknande av kurs kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.

Det ligger i de studerandes intresse att examina åtnjuter respekt i omvärlden och särskilt bland dem som är verksamma eller ansvariga inom det yrkesområde som är aktuellt i det enskilda fallet. Att examensrätter kan dras in när utbildningen inte håller godtagbar kvalitet är från den synpunkten värdefullt. Samtidigt är det givetvis en olägenhet för studenten om hon eller han tvingas byta lärosäte under studietiden och dessutom eventuellt måste läsa fler eller längre kurser än dem som ingick i det utbildningsprogram som studenten började på vid det lärosäte som sedermera mist examensrätten för det programmet. När en högskola antar studenter till ett utbildningsprogram som skall leda till viss examen, innebär det ett åtagande gentemot dessa studenter. Utskottet ser fram emot att regeringen återkommer till riksdagen i denna fråga.

Andra frågor om studenternas rättssäkerhet tas upp i tre motioner.

Kristdemokraterna vill enligt motion 1999/2000:Ub421 ha en översyn för att stärka rättssäkerheten när det gäller t.ex. antagningsfrågor, examinationsfrågor, rätten att tentera och förekomsten av olika avgifter (yrk. 20). Ju större den lokala friheten är, desto viktigare är det att studenterna har möjlighet att få sin sak prövad, anser motionärerna.

Centerpartiet föreslår i motion 1999/2000:Ub499 ett tillkännagivande om att högskolorna skall åläggas att dokumentera sin praxis (yrk. 37).

I motion 1999/2000:Ub411 (s) föreslår motionärerna att studenterna skall kunna överklaga brister och felaktigheter som uppkommit vid examination. Motionärerna hänvisar till att studenterna i Danmark i många år har haft

möjlighet att få sin sak prövad i en "överklagningsnämnd" och att även Norge och Finland har motsvarande bestämmelser.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår de tre yrkandena om tillkännagivanden.

Yrkandet i Kristdemokraternas motion är identiskt med ett yrkande som behandlats vid de två senaste riksmötena (bet. 1997/98:UbU12 och 1998/99:UbU7). De områden som nämns av motionärerna togs upp i rapporten från arbetsgruppen om studentinflytande. Arbetsgruppen, som när yrkandet väcktes första gången ännu inte hade tillsatts, lämnade inte några förslag om ytterligare utredning. Även Centerpartiets yrkande har behandlats av riksdagen vid förra riksmötet och avslagits (bet. 1998/99:UbU7). Högscoleverket har inom ramen för sin tillsynsverksamhet granskat utformningen av regelsystem och delegeringssystem inom högskolan ur rättssäkerhetssynpunkt. Verket publicerade i mars 1999 rapporten *Högskolornas regler och delegeringssystem* (Högscoleverkets rapportserie 1999:5 R). Där meddelas att verket kommer att följa upp rapporten under år 2000. Högscoleverket har i samma serie också publicerat andra tillsynsrapporter om frågor som berörs i Kristdemokraternas motion (*Avgiftsfri utbildning*, 1996:3 R, *Tillgodoräkande av kurs*, 1998:32 R, *Rättssäker examination*, 1998:39 R).

Vad gäller frågan om rätt att överklaga betyg vill utskottet redovisa följande. I högscoleförfattningarna under 1960- och 1970-talen fanns för vissa fakulteter ett uttryckligt förbud mot att överklaga betyg. Ett sådant förbud fanns också i 1977 års högscoleförordning (1977:263), som gällde all högscoleutbildning. Både läraren och studenten hade fram till 1977 rätt att begära att muntlig tentamen skulle ske inför öppna dörrar, s.k. offentlig tentamen. Detta institut ersattes sedermera av en rätt för en student som två gånger underkänts i samma prov att begära att få en annan lärare förordnad att examinera henne eller honom. I den nu gällande högscoleförordningen (1993:100) finns ingen motsvarande bestämmelse.

Högscoleverket har nyligen till regeringen fört fram förslag om att det i förordningen skall föras in en bestämmelse om rätt för studenten att få byta examinators efter två underkännanden i samma prov. Om högskolan har beslutat begränsa antalet tillfällen som en student får genomgå prov på kurs eller del av kurs, skall enligt Högscoleverkets förslag antalet tillfällen vara minst fem. Verket har också föreslagit en bestämmelse om att den som godkänts i ett prov inte får genomföra provet på nytt för att få högre betyg. Förslagen bereds nu i Utbildningsdepartementet.

Utskottet har erfarit att det inom Utbildningsdepartementet nu förbereds ett uppdrag till Högscoleverket att göra en analys av högscoleförordningens regler som gäller studenternas rättsliga ställning i högskolan och rätten att överklaga beslut. Bland annat skall frågan om rätt att överklaga betyg analyseras.

Övrigt

Ändringarna i högscolelagen skall enligt regeringens förslag träda i kraft den 1 juli 2000.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 1999/2000:Ub13 ett tillkännagivande om *högskolornas informationsansvar visavi blivande studenter* (yrk. 7). Enligt motionärerna innehåller Högskoleverkets studenthandbok inga uppgifter om utbildningens kvalitet och resultat. De anser att lärosätena i större utsträckning själva bör ta ansvar för informationsflödena, såväl till som från studenterna. Som framgått i det föregående anser Moderaterna att varje lärosäte självt skall bestämma om regler för antagning och urval m.m. De anser att det skall åligga respektive lärosäte att i särskild ordning lämna information om dessa regler till studenterna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Det framgår av propositionen (s. 19) att regeringen avser att ge Högskoleverket i uppdrag att redovisa och följa upp ämnes- och programutvärderingarna, och att det till redovisningsuppdraget hör att finna lämpliga former för att föra informationen om kvalitetsbedömningarna vidare till de blivande studenterna. En samlad redovisning av detta skulle enligt utskottets bedömning underlätta studenternas val av utbildning och studieort mer än information som de olika lärosätena var för sig tillställer presumtiva studenter.

Hemställan

Utskottet hemställer

Kvalitetsutveckling i högskolan

1. beträffande *lagregleringen av kvalitetsarbetet inom universitet och högskolor*

att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 4 §,

2. beträffande *oberoende nationella utvärderingar*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub12 yrkande 2 och 1999/2000:Ub13 yrkandena 3, 5 och 6,

res. 1 (m) – delvis

res. 2 (fp)

3. beträffande *helhetsperspektiv vid lärosätesbedömningar*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub15 yrkande 7,

res. 3 (kd) – delvis

4. beträffande *ämnes- och programutvärderingar*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub12 yrkandena 3, 4 och 5,

res. 4 (m, fp) – delvis

5. beträffande *kostnaderna för en höjd ambitionsnivå i kvalitetsarbetet*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 2 och 1999/2000:Ub15 yrkande 9,

res. 5 (kd, c, fp)

6. beträffande *frågan om samband mellan dimensionering av utbildningsplatser och kvalitet*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub12 yrkande 1, 1999/2000:Ub15 yrkande 1, 1999/2000:Ub421 yrkande 2 och 1999/2000:Ub814 yrkande 2,

res. 6 (kd, fp)

7. beträffande *frågan om samband mellan antagningssystemet och kvalitetsutvecklingen i högskolan*

1999/2000:UbU12

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub13 yrkande 4,

res. 1 (m) – delvis

8. beträffande *obligatorisk utvärdering av varje enskild kurs*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub15 yrkande 6 och 1999/2000:Ub499 yrkande 10,

res. 3 (kd) – delvis

res. 7 (c) – delvis

9. beträffande *högskolelärnarnas pedagogiska och didaktiska kunskaper*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub15 yrkande 2,

res. 3 (kd) – delvis

Studentinflytande

10. beträffande *lagregleringen av studenternas inflytande*

att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen såvitt avser 1 kap. 4 a §,

11. beträffande *studentrepresentationen i lärosätenas beslutande och beredande organ*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub13 yrkande 8, 1999/2000:Ub14 yrkande 4, 1999/2000:Ub15 yrkande 4 och 1999/2000:Ub499 yrkande 35,

res. 1 (m) – delvis

res. 3 (kd) – delvis

res. 7 (c) – delvis

12. beträffande *studentrepresentation i nationella högskolemyndigheter*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub15 yrkande 5,

res. 3 (kd) – delvis

13. beträffande *en resursfördelning som styrs av studenternas val*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub12 yrkande 6 och 1999/2000:Ub13 yrkande 2,

res. 4 (m, fp) – delvis

14. beträffande *arbetsordningar för högskoleorganen*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub14 yrkande 3,

res. 7 (c) – delvis

15. beträffande *studentkårernas rätt att framföra synpunkter i avslutning till lärosätenas årsredovisningar*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub13 yrkande 1,

res. 1 (m) – delvis

16. beträffande *redovisningen av studentinflytandet ur ett jämställdhetsperspektiv*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub15 yrkande 3,

res. 3 (kd) – delvis

17. beträffande *studenternas rättssäkerhet vid indragning av examensrätt*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 1 och 1999/2000:Ub15 yrkande 8,

res. 8 (kd, c)

18. beträffande *studenternas rättssäkerhet i övrigt*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Ub411, 1999/2000:Ub421 yrkande 20 och 1999/2000:Ub499 yrkande 37,

res. 3 (kd) – delvis

res. 7 (c) – delvis

Övrigt

19. beträffande *lagförslaget i övrigt*

att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) i den mån det inte omfattas av vad utskottet i det föregående har hemställt,

20. beträffande *högskolornas informationsansvar visavi blivande studenter*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Ub13 yrkande 7.

res. 1 (m) – delvis

Stockholm den 23 mars 2000

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Inger Lundberg (s), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Majléne Westerlund Panke (s), Torgny Danielsson (s), Tomas Eneroth (s), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Anders Sjölund (m) och Kalle Larsson (v).

Reservationer

1. Oberoende nationella utvärderingar, m.m. (mom. 2, 7, 11, 15 och 20) – m

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Per Bill (m) och Anders Sjölund (m) anför:

Vi anser att Sverige behöver *oberoende nationella utvärderingar* av verksamheten vid universitet och högskolor. Processen att utvärdera lärosätenas

kvalitet och resultat skall präglas av mångfald och variation. Nationella, övergripande utvärderingar bör därför utföras av flera, oberoende organ, institutioner, akademier, tidskrifter och organisationer som anlitas vid behov. Ett från den statliga myndighetsstrukturen fristående kvalitetsinstitut bör inrättas, som genom upphandling skaffar sig nödvändig kompetens för att fullgöra sitt uppdrag. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett sådant institut. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkandena 3, 5 och 6 som sin mening ge regeringen till känna.

En av de viktigaste åtgärderna för att sätta fokus på den högre utbildningens kvalitet är att avskaffa de centralstyrda *antagningsreglerna*. De har ett samband med kvalitetsutvecklingen därigenom att de hämmar mångfald och flexibilitet. Nationella regler om grunder för urval och antagning skall enligt vår mening begränsas till ett minimum och lärosätena själva fatta lokala beslut om urval. Grunden skall vara den sökandes kunskaper, erfarenheter och särskilda kunnande för det sökta programmet eller kursen. Intervjuer och arbetsprover skall kunna ingå som del i ett urvalsförfarande och viktning av betyg skall kunna förekomma. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

Det behövs tydligare bestämmelser i högskoleförordningen om hur valet av *studentrepresentanter i lärosätenas beslutande och beredande organ* skall gå till. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Det finns enligt vår mening ingen anledning att ge *studentkårerna rätt att framföra synpunkter i anslutning till lärosätenas årsredovisningar*. Studenterna är representerade i styrelserna med fullvärdiga ledamöter som har möjlighet att påverka innehållet i årsredovisningen. Vad vi här har anfört bör riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub13 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Högskoleverkets studenthandbok ger visserligen grundläggande information om utbildningsutbudet vid respektive lärosäte, men innehåller inga uppgifter om utbildningens kvalitet och resultat. Vi anser att *högskolorna* själva i större utsträckning skall ta *ansvar för informationsflödena*, såväl till som från studenterna. De exempel på studentbarometrar som redovisades i utredningen om studentinflytande är goda förebilder. Det är förvånande att man överlag tycks vara ointresserad av att skaffa information om hur det går för studenterna i deras yrkesverksamhet och dra lärdom av detta. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 2, 7, 11, 15 och 20 bort hemställa

2. beträffande *oberoende nationella utvärderingar*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkandena 3, 5 och 6 och med anledning av motion 1999/2000:Ub12 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna vad som ovan anförts,

7. beträffande *frågan om samband mellan antagningssystemet och kvalitetsutvecklingen i högskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

11. beträffande *studentrepresentationen i lärosätenas beslutande och beredande organ*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkande 8 och med avslag på motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 4, 1999/2000:Ub15 yrkande 4 och 1999/2000:Ub499 yrkande 35 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

15. beträffande *studentkårernas rätt att framföra synpunkter i anslutning till lärosätenas årsredovisningar*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

20. beträffande *högskolornas informationsansvar visavi blivande studenter*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub13 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts.

2. Oberoende nationella utvärderingar (mom. 2) – fp

Ulf Nilsson (fp) anför:

Det är bra att regeringen i propositionen framhåller Högskoleverkets självständiga roll att genomföra *oberoende nationella utvärderingar*. Det är en mycket svår uppgift att samtidigt vara stödjande och rådgivande mot den som man kritiskt skall granska och kontrollera. Därför anser vi att regeringen bör gå längre och låta utreda inrättande av en från Högskoleverket fristående myndighet med uppgift att kontrollera kvaliteten och följa upp och utvärdera verksamheten inom högskolan. Den nya myndigheten bör vara liten med få tjänstemän, som liksom huvudsekreterarna i forskningsråden anställs på viss tid, exempelvis 4–5 år. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub12 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under moment 2 bort hemställa

2. beträffande *oberoende nationella utvärderingar*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub12 yrkande 2, med anledning av motion 1999/2000:Ub13 yrkandena 5 och 6 och med avslag på motion 1999/2000:Ub13 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

Regeringen nämner ett antal exempel på aspekter som vid lärosätesbedömningarna skall stå i fokus för granskningen. Vi saknar i den uppräkningshandikapperspektivet. Betydelsen av kunskapsutveckling och kunskapsaktualitet i förhållande till samhället borde också tydliggöras. Vad vi här har anfört om *helhetsperspektiv vid lärosätesbedömningar* bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att varje kurs bör följas upp, men enligt vår mening är det inte i första hand *utvärderingar av varje enskild kurs* som bör göras *obligatoriska*, utan utvärderingar för program och utbildningar. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna.

I propositionen saknar vi en diskussion om *högskolelärarnas pedagogiska och didaktiska kunskaper*. Liksom arbetsgruppen om studentinflytande anser vi att detta är en viktig fråga för utbildningens kvalitet. Regeringen bör överväga vad som kan göras på denna punkt. Det kan handla om sådant som att höja statusen på och premiera lärarnas insatser inom grundutbildningen, anordna obligatorisk pedagogisk utbildning för högskolelärare eller främja en levande högskolediskussion när det gäller hur ämneskunskaper och analytiskt tänkande förmedlas till studenterna. Vad vi här har anfört bör riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub15 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Kontaktytorna mellan den enskilde studenten och studentorganisationerna behöver ökas. En mycket stor andel av studenterna är varken engagerade i studentkår, nation eller studentförening. Att få till stånd en ökad studentaktivitet och därmed en rättvisande *studentrepresentation i lärosätenas beslutande och beredande organ* är därför mycket angeläget. Högskolorna och studentkårerna bör se detta som en gemensam utmaning. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

Studenterna bör enligt vår mening ha rätt till *representation även i nationella högskolemyndigheter* som Högskoleverket, Centrala studiestödsnämnden och Verket för högskoleservice. Ett särskilt problem i detta sammanhang är till vilken organisation en sådan rätt bör ges, eftersom det inte finns en allomfattande centralorganisation för studenterna. Vad vi här har anfört bör riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub15 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

Det är inte tillfredsställande om *redovisningen av studentinflytandet ur ett jämställdhetsperspektiv* begränsas till kvantitativa uppgifter. Vi menar att det är det kvalitativa arbetet med att undanröja såväl formella som informella hinder för att kvinnor och män skall få verka på lika villkor som måste lyftas fram. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

Ju större den lokala friheten är, desto viktigare är det att studenten har möjlighet att få sin sak prövad. Vi anser att *studenternas rättssäkerhet* behöver stärkas inom flera områden, t.ex. när det gäller antagning, examination, rätten att tentera och förekomsten av olika avgifter. En översyn av detta bör snarast genomföras. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub421 yrkande 20 som sin mening ge regeringen till känna.

Med hänvisning till det anförda anser vi att utskottet under momenten 3, 8, 9, 11, 12, 16 och 18 bort hemställa

3. beträffande *helhetsperspektiv vid lärosätesbedömningar*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
8. beträffande *obligatorisk utvärdering av varje enskild kurs*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 6 och med avslag på motion 1999/2000:Ub499 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
9. beträffande *högskolelärares pedagogiska och didaktiska kunskaper*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Ub15 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
11. beträffande *studentrepresentationen i lärosätenas beslutande och beredande organ*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 4 och med avslag på motionerna 1999/2000:Ub13 yrkande 8, 1999/2000:Ub14 yrkande 4 och 1999/2000:Ub499 yrkande 35 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
12. beträffande *studentrepresentation i nationella högskolemyndigheter*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
16. beträffande *redovisningen av studentinflytandet ur ett jämställdhetsperspektiv*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub15 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,
18. beträffande *studenternas rättssäkerhet i övrigt*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub421 yrkande 20, med anledning av motion 1999/2000:Ub411 och med avslag på motion 1999/2000:Ub499 yrkande 37 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. Ämnes- och programutvärderingar, m.m. (mom. 4 och 13) – m, fp

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Per Bill (m), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m) anför:

Vi anser att regeringens ambitionsnivå när det gäller *ämnes- och programutvärderingar* är alltför låg. Sex år är ett för långt intervall inom ett dynamiskt

område som högskolan. Regeringen bör därför återkomma med förslag om en tätare periodicitet. Ranking i någon form skulle mycket väl kunna bli ett verktyg för att bedöma kvaliteten på såväl utbildningar som lärosäten. Vi anser också att det är orimligt att de politiska organen, regering och riksdag, skall ange kriterier för den vetenskapliga och professionella utvärderingen av högskolan. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub12 yrkandena 3, 4 och 5 som sin mening ge regeringen till känna.

Utbyggnaden av högskolan och därmed *resursfördelningen* bör i större utsträckning än hittills *styras av studenternas val*. Regeringen bör utforma ett system som gör att antalet platser på olika utbildningar i större utsträckning relateras till antalet sökande till olika orter. Detta blir även en viktig form av kvalitetsuppföljning. Vad vi här har anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Ub12 yrkande 6 och 1999/2000:Ub13 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 4 och 13 bort hemställa

4. beträffande *ämnes- och programutvärderingar*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub12 yrkandena 3, 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

13. beträffande *en resursfördelning som styrs av studenternas val*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Ub12 yrkande 6 och 1999/2000:Ub13 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

5. Kostnaderna för en höjd ambitionsnivå i kvalitetsarbetet (mom. 5) – kd, c, fp

Yvonne Andersson (kd), Erling Wälivaara (kd), Sofia Jonsson (c) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Kostnaderna för den höjda ambitionsnivån i kvalitetsarbetet får inte gå ut över undervisning och forskning. De ökade resurser som skall tillföras Högskoleverket för dess utökade uppgifter får alltså inte tas från anslagen till lärosätena. Vi ser också en risk för att man inom lärosätena, särskilt i introduktionsfasen, viker resurser avsedda för undervisning och forskning till kvalitetsarbetet. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 2 och 1999/2000:Ub15 yrkande 9 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 5 bort hemställa

5. beträffande *kostnaderna för en höjd ambitionsnivå i kvalitetsarbetet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 2 och 1999/2000:Ub15 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

6. Frågan om samband mellan dimensionering av utbildningsplatser och kvalitet (mom. 6) – kd, fp

1999/2000:UbU12

Yvonne Andersson (kd), Erling Wälivaara (kd) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Den snabba utbyggnaden av högskolan får inte urholka kvaliteten på undervisning och forskning. Det finns ett ofrånkomligt *samband mellan dimensionering av utbildningsplatser och kvalitet*. Om undervisningsgrupperna blir så stora att studenter och lärare sällan möts, rycks förutsättningarna för inflytandet och kvalitetsarbetet bort. Högskolans tillväxt måste utvärderas med avseende på undervisningsgruppernas storlek och tillgången på lärare, lokaler, läsplatser och bostäder för studenterna. Vad vi här har anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Ub12 yrkande 1, 1999/2000:Ub15 yrkande 1, 1999/2000:Ub421 yrkande 2 och 1999/2000:Ub814 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 6 bort hemställa

6. *beträffande frågan om samband mellan dimensionering av utbildningsplatser och kvalitet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Ub12 yrkande 1, 1999/2000:Ub15 yrkande 1, 1999/2000:Ub421 yrkande 2 och 1999/2000:Ub814 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

7. Obligatorisk utvärdering av varje enskild kurs, m.m. (mom. 8, 11, 14 och 18) – c

Sofia Jonsson (c) anför:

I samband med att *utvärderingar av varje enskild kurs görs obligatoriska* är det viktigt att de också kommer till användning för att förbättra utbildningen. Kurser bör inte bara utvärderas en gång i slutet av kursen, utan kontinuerligt under kursens gång så att studenternas åsikter direkt kan påverka kursens uppläggning och undervisning. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

Studenternas representation i högskolans beslutande och beredande organ bör utökas mer än vad regeringen har förutskickat. Jag anser att andelen studenter i högskolestyrelse, fakultetsnämnd och motsvarande organ för grundutbildningen bör vara minst en tredjedel utöver ordföranden, och på lägre beslutsnivåer minst hälften av ledamöterna utöver ordföranden. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 4 och 1999/2000:Ub499 yrkande 35 som sin mening ge regeringen till känna.

För att studenterna skall ha praktisk möjlighet att utnyttja sitt inflytande behöver de kunskap om hur de olika organen fungerar. Tydliga *arbetsordningar* bör därför finnas för varje beredande och beslutande grupp. Detta bör skrivas in i högskolelagen. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall

till motion 1999/2000:Ub14 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

1999/2000:UbU12

Studenternas rättssäkerhet påverkas starkt av hur högskolorna sköter det lokala beslutsfattandet. Det förekommer stora skillnader i praxis mellan olika högskolor och även mellan olika delar av samma högskola, vilket kan vara svåröverskådligt för den enskilda studenten. Det bör skrivas in i högskoleförordningen att högskolorna är skyldiga att dokumentera sin praxis och också att motivera alla beslut skriftligt. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 37 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under momenten 8, 11, 14 och 18 bort hemställa

8. beträffande *obligatorisk utvärdering av varje enskild kurs*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 10 och med avslag på motion 1999/2000:Ub15 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

11. beträffande *studentrepresentationen i lärosätenas beslutande och beredande organ*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 4 och 1999/2000:Ub499 yrkande 35 och med avslag på motionerna 1999/2000:Ub13 yrkande 8 och 1999/2000:Ub15 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

14. beträffande *arbetsordningar för högskoleorganen*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub14 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

18. beträffande *studenternas rättssäkerhet i övrigt*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ub499 yrkande 37 och med avslag på motionerna 1999/2000:Ub411 och 1999/2000:Ub421 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

8. Studenternas rättssäkerhet vid indragning av examensrätt (mom. 17) – kd, c

Yvonne Andersson (kd), Erling Wälivaara (kd) och Sofia Jonsson (c) anför:

När *indragning av examensrätt* blir aktuell är det viktigt att det finns ett tydligt varningssystem och att *studenternas rättssäkerhet* beaktas. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag om en rättssäkerhetsgaranti för studenterna. Vad vi här har anført bör riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 1 och 1999/2000:Ub15 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 17 bort hemställa

17. beträffande *studenternas rättssäkerhet vid indragning av examensrätt*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Ub14 yrkande 1 1999/2000:UbU12
och 1999/2000:Ub15 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till
känna vad som ovan anförts,

Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Härigenom föreskrivs i fråga om högskolelagen (1992:1434)
dels att 1 kap. 4 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Verksamheten skall avpassas så att en hög kvalitet nås, såväl i utbildning-
en som i forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbetet.

Det är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter vid högskolorna att de tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

De tillgängliga resurserna skall utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna.

4 a §

Studenterna skall ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna.

Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	1
Utskottet	4
Inledning.....	4
Kvalitetsutveckling i högskolan.....	4
Propositionen i korthet	4
Lagregleringen av kvalitetsarbetet	5
Nationella utvärderingar.....	5
Kostnaderna för kvalitetsutvecklingen	7
Övriga frågor om kvalitetsutveckling.....	7
Studentinflytande	10
Studenternas rättssäkerhet.....	13
Övrigt.....	16
Hemställan	16
Reservationer.....	19
1. Oberoende nationella utvärderingar, m.m. (mom. 2, 7, 11, 15 och 20) – m	19
2. Oberoende nationella utvärderingar (mom. 2) – fp	20
3. Helhetsperspektiv vid lärosätesbedömningar, m.m. (mom. 3, 8, 9, 11, 12, 16 och 18) – kd	21
4. Ämnes- och programutvärderingar, m.m. (mom. 4 och 13) – m, fp.....	22
5. Kostnaderna för en höjd ambitionsnivå i kvalitetsarbetet (mom. 5) – kd, c, fp.....	23
6. Frågan om samband mellan dimensionering av utbildningsplatser och kvalitet (mom. 6) – kd, fp	24
7. Obligatorisk utvärdering av varje enskild kurs, m.m. (mom. 8, 11, 14 och 18) – c.....	24
8. Studenternas rättssäkerhet vid indragning av examensrätt (mom. 17) – kd, c	25
Regeringens lagförslag	27
Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)	27